

Πανελλαδικές εξετάσεις 2015

Ενδεικτικές απαντήσεις στο μάθημα «Νεοελληνική Γλώσσα ΕΠΑΛ»

A. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Θεματικό κέντρο: Οι αλλοιώσεις που επιφέρει ο τουρισμός στην Ελλάδα.

1^η §: Αρχικά, διαπιστώνονται τα πλεονεκτήματα της χώρας μας: ποικιλία τοπίου, φυσική ομορφιά, πολιτισμός, ήπιο κλίμα, φως.

2^η §: Οι Έλληνες, όμως, δεν σεβόμαστε τον τόπο μας, μετατρέποντάς τον σε αντικείμενο εκμετάλλευσης.

3^η §: Ο μονοδιάστατος στόχος της τουριστικής ανάπτυξης υποβαθμίζει το περιβάλλον και αλλοιώνει τους ανθρώπους.

4^η §: Κύρια αιτία η κυριαρχία της ποσότητας που επηρεάζει και την ποιότητα των τουριστών που επισκέπτονται τη χώρα μας.

5^η §: Έτσι, τα κέρδη από τον τουρισμό μειώνονται, περιοχές υποβαθμίζονται και κατά την τουριστική περίοδο κυριαρχεί η ελευθεριότητα και ο υπερπληθυσμός.

6^η §: Την ευθύνη φέρουν οι πολιτικοί, τα συμφέροντα και η απάθεια των πολιτών.

7^η §: Ωστόσο, υπάρχει ελπίδα, αφού όλο και περισσότεροι, ατομικά και συλλογικά, δραστηριοποιούνται ενάντια στην επικρατούσα κατάσταση.

B1.

Αυτό που μας χαρακτηρίζει ως λαό είναι η διάσταση ανάμεσα στα λόγια και στις πράξεις. Συγκεκριμένα, αν και δηλώνουμε περήφανοι για τον τόπο μας, το πολιτισμικό μας παρελθόν, τις φυσικές του ομορφιές, δε διστάζουμε να καπηλευτούμε τα πλεονεκτήματα αυτά για το πρόσκαιρο ατομικό κέρδος. Αντιμετωπίζουμε τον τόπο μας με ωφελιμιστική λογική και ξεπουλάμε τοπία, ιστορία και αξίες για να προσελκύσουμε μάζες τουριστών και να αυξήσουμε το τουριστικό εισόδημα, αδιαφορώντας για την ποιότητα. Είναι ανάγκη, λοιπόν, η περηφάνια για τη χώρα μας να εκδηλώνεται με πράξεις αντάξιες του σεβασμού που απαιτεί αυτός ο τόπος και η ιστορία του.

B2. Η παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων: συγκεκριμένα με **σύγκριση –αντίθεση**, καθώς αντιπαραβάλλεται το διαφημιστικό μήνυμα με την πραγματικότητα που επικρατεί στην Ελλάδα. Χαρακτηριστική είναι η διαρθρωτική λέξη «ωστόσο». Σύγκριση –αντίθεση εντοπίζεται και στις δύο τελευταίες περιόδους της παραγράφου, καθώς αντιπαραβάλλεται η κατάσταση που επικρατεί στις τουριστικές περιοχές κατά τους καλοκαιρινούς και τους χειμερινούς μήνες. Επίσης, αναφέρονται και **παραδείγματα** στο χωρίο «Μόνον που ο μύθος ... και πραγματικές προοπτικές».

B3.

α. σπουδαίων = σημαντικών, αξιόλογων

αλλοίωση= φθορά, παραμόρφωση

συντελείται= πραγματοποιείται, διαδραματίζεται

επικρατεί= κυριαρχεί

πραγματικές= αληθινές, γνήσιες αυθεντικές

β. απέραντη ≠ περιορισμένη

σιωπηλά ≠ ηχηρά

αλόγιστη ≠ λελογισμένη, λογική

υποβάθμιση ≠ αναβάθμιση

επιδιώξουν ≠ αποφύγουν, αδιαφορήσουν, απαξιώσουν

B4. α. Εκφράσεις μεταφορικού λόγου: ίχνη σπουδαίων πολιτισμών, η αλήθεια ... πληγώνει, που σαν επιδημία απαξιώνει, που συντελείται σιωπηλά, τοπία ενταφιάζονται στο μπετόν, πλαστικό ήλιο, προσθέτουν το δικό τους άχρωμο βλέμμα, η Ελλάδα ζει το μύθο της, ο μύθος έχει ξεθωριάσει, δίνουν συχνά άνισες μάχες κ.α.

Εκφράσεις κυριολεκτικού λόγου: τον τόπο μας δεν τον αγαπούμε, μόνος στόχος η τουριστική ανάπτυξη, λίγοι ενδιαφέρονται για την ελληνική ιδιαιτερότητα, τους καλοκαιρινούς μήνες επικρατεί η ασυδοσία, βασική αιτία του φαινομένου κ.α.

β. Μετατροπή σύνταξης

Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από την ποικιλία του τοπίου και από μια απέραντη φυσική ομορφιά, που συνυπάρχουν με τα διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών.

Γ. ΚΕΙΜΕΝΙΚΟ ΕΙΔΟΣ: ΑΡΘΡΟ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: Τίτλος: σύντομος, πληροφοριακός, ελκυστικός

Γλώσσα: κυριολεκτική, (κυρίως) χρήση γ' προσώπου

Δομή: Αυστηρή και λογική

«ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ: Η διεύρυνση του ελεύθερου χρόνου, σαφώς, είναι δεδομένη σήμερα, γι' αυτό και η αξιοποίησή του είναι νομοτελειακή απαίτηση και ασφαλώς προσδοκία του κάθε ανθρώπου. Δυστυχώς, όμως, η προσδοκία αυτή κατά κάποιο τρόπο έρχεται να διαψευστεί από την πραγματικότητα. Γι' αυτό χρειάζονται ξεκάθαρες λύσεις, προτάσεις, τρόποι που θα δίνουν το ερέθισμα για εύκολη πρόσβαση στην ευτυχία· μια τέτοια λύση είναι ο τουρισμός, ο υγιώς αναπτυσσόμενος με προοπτικές προσφοράς στην ποιότητα ζωής του ανθρώπου.

Μεταβατική παράγραφος: Αναντίρρητα, ο τουρισμός μπορεί να επιφέρει πρόοδο πολλαπλά οφέλη τόσο για τον τουρίστα όσο και για τη χώρα υποδοχής.

Α' ΕΡΩΤΗΜΑ: ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ Τ.

-- αύξηση της κατανάλωσης αγαθών ή υπηρεσιών / ανάπτυξη της βιομηχανίας και του εμπορίου / τόνωση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

--εισροή χρήματος

-- νέα επαγγέλματα → μείωση της ανεργίας / διατήρηση παραδοσιακών επαγγελμάτων (αγγειοπλάστες, αμαξάδες)

- έργα υποδομής για την ανάπτυξη του τουρισμού (δρόμοι, αεροδρόμια, ξενοδοχειακά συγκροτήματα)
- περιφερειακή ανάπτυξη → καταπολέμηση της αστυφιλίας
- ορισμένες μορφές (αγροτουρισμός) προστατεύουν το περιβάλλον

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ Τ.

- νέος τρόπος σκέψης και νέες μορφές συμπεριφοράς
- διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων μέσω της επαφής με αρχαιολογικούς θησαυρούς, έργα τέχνης, διαφορετικές νοοτροπίες.
- πολιτιστικές ανταλλαγές → επαφή με έθιμα, ήθη, κουλτούρα, παραδόσεις → ανάπτυξη συγκρητισμού που εμπλουτίζει την εθνική κουλτούρα και ενεργοποιεί τη σκέψη και την κρίση του ταξιδιώτη.

ΕΘΝΙΚΟΣ / ΔΙΕΘΝΗΣ Τ.

- οι Έλληνες ταξιδεύοντας στον τόπο τους γνωρίζουν την ιστορία του, τα ήθη και έθιμα, τις παραδόσεις και έρχονται σε επαφή με τα στοιχεία της εθνικής τους ταυτότητας.
- θαυμασμός για τη χώρα μας και τον πολιτισμό της από τους τουρίστες που γνωρίζουν τις φυσικές ομορφιές της και τους αρχαιολογικούς θησαυρούς της.
- οι τουρίστες γίνονται πρεσβευτές του πολιτισμού μας σε όλο τον κόσμο → αυξάνεται το κύρος της χώρας μας.
- διακίνηση ιδεών → ανάπτυξη σχέσεων, διαμόρφωση διεθνιστικής συνείδησης και άρση των εθνικιστικών προκαταλήψεων και του ρατσισμού, καλλιέργεια της ανεκτικότητας → επικράτηση πνεύματος ειρήνης και συναδέλφωσης των λαών.
- ο άνθρωπος ταξιδεύοντας βγαίνει από την απομόνωση και γίνεται «παγκόσμιος άνθρωπος», κοσμοπολίτης. Ταξιδεύοντας αντιλαμβάνεται την ετερότητα αλλά και την ομοιότητα των εθνών.
- Ο τουρισμός μπορεί να εξασφαλίσει τη συνοχή στο πλαίσιο διεθνών οικονομικοπολιτικών συνασπισμών. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης, ο τουρισμός μπορεί να υπηρετήσει την ευρωπαϊκή ιδέα μέσα από την εκπόνηση ειδικών προγραμμάτων που θα ενισχύουν τους συνεκτικούς δεσμούς μεταξύ των Ευρωπαίων και ειδικά μεταξύ των νέων, οι οποίοι θα ζήσουν σε ένα περιβάλλον πολυπολιτισμικό. Η ομαλή, λοιπόν, προσαρμογή των νέων στις νέες αυτές συνθήκες θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσα από επιχορηγούμενα προγράμματα τουρισμού για νέους, ώστε να έρθουν σε άμεση επαφή με τους συνομηλίκους τους άλλων χωρών, να οικοδομήσουν σχέσεις φιλίας και να συνειδητοποιήσουν τα κοινά τους σημεία. Επιπλέον, μέσα από σχολικές εκδρομές που διενεργούνται στο πλαίσιο των χωρών της Ε.Ε. οι μαθητές μπορούν να έλθουν σε επαφή με μνημεία του παρελθόντος που πιστοποιούν τις κοινές εμπειρίες των Ευρωπαίων και τη μακραίωνη σχέση τους. Τέλος, είναι δυνατό μέσα από κατάλληλα οργανωμένα προγράμματα αγροτουρισμού οι λαοί της Ευρώπης να μνηθούν στις διαφορετικές πολιτισμικές αντιλήψεις των άλλων εθνών και να γαλουχηθούν με την ιδέα της πνευματικής ανεκτικότητας.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΟΣ Τ.

- χαλάρωση, εκτόνωση, νέες εμπειρίες και βιώματα
- απεγκλωβισμός από τη ρουτίνα και το άγχος της καθημερινότητας, αλλαγή παραστάσεων και απόλαυση της φυσικής ομορφιάς → απαλλαγή από την πλήξη και την εσωστρέφεια
- ψυχική ανάταση, ανάκτηση των χαμένων δυνάμεων

-- τόνωση της κοινωνικότητας, καθώς ο ταξιδιώτης καλείται να επικοινωνήσει και να συμβιώσει με διαφορετικά άτομα.

Μεταβατική παράγραφος: Παρά τα αναμφισβήτητα οφέλη που έχει να προσφέρει ο τουρισμός, η υπερβολική τουριστική ανάπτυξη και ο μονοδιάστατος στόχος του κέρδους που επικρατεί εγκυμονούν κινδύνους και επιφέρουν αρνητικά αποτελέσματα.

Β' ΕΡΩΤΗΜΑ: ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΕΣ: Επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον σε δύο επίπεδα:

α) στην προσπάθειά τους οι Έλληνες να προετοιμάσουν χώρους υποδοχής και φιλοξενίας προέβησαν σε άναρχη, κακόγουστη δόμηση κολοσσιαίων ξενοδοχειακών συγκροτημάτων, που δεν εναρμονίζονται με το φυσικό τοπίο και ουσιαστικά παραβιάζουν τους κανόνες καλαισθησίας, κυριαρχεί το τσιμέντο, εξαφανίζεται το πράσινο, γίνονται παράνομες οικοπεδοποιήσεις, ιδιωτικοποίηση παραλιών, αποψίλωση δασών και ελαττώνονται οι φυσικοί πόροι.

β) κατά την τουριστική περίοδο σε ορισμένες περιοχές δεκαπλασιάζεται απότομα ο πληθυσμός και οξύνεται το κυκλοφοριακό, η ηχορρύπανση, τα λύματα και τα απορρίμματα από τις τουριστικές μονάδες.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ – ΗΘΙΚΕΣ:

- Επειδή, τα αρχαία μνημεία είναι απόλυτα εναρμονισμένα, ως προς τα υλικά κατασκευής τους και τις γραμμές που φρόντισαν οι αρχαίοι λαξευτές να τους δώσουν, με το φυσικό τοπίο, θεωρούνται φυσική συνέχεια και αυτά βιάζονται από την κοσμοσυρροή και την υπερεκμετάλλευση: δεν φυλάσσονται, δεν φροντίζονται επαρκώς, εμπορευματοποιούνται, ρυπαίνονται από σκουπίδια και από την παρουσία επιτηδείων που μετατρέπουν τις εισόδους και τους παρακείμενους χώρους σε παζάρια με αντικείμενα παρα – λαϊκής «τέχνης», τα οποία σπεύδουν να αγοράσουν οι τουρίστες ως αναμνηστικά – μινιατούρες των μεγαλειωδών μνημείων.
- Ευτελίζονται οι λαϊκές μορφές έκφρασης, οι παραδοσιακοί χοροί και τα τραγούδια, που στην προσπάθεια εκμοντερνισμού τους με την προσθήκη ηλεκτρονικών οργάνων στους παραδοσιακούς ήχους, προέκυψε ένα άμορφο ακουστικά συνονθύλευμα αταίριαστων ήχων με κιτς αισθητική.
- Γλωσσική αλλοίωση: ιδιαίτερα τις προηγούμενες δεκαετίες μέχρι και το 2000, θεωρούνταν πρότερον από τους ντόπιους να βαφτίζουν τα ξενοδοχεία, πανδοχεία, εστιατόρια, καταστήματα εμπορικά με ξενικά ονόματα, δίνοντας την εντύπωση ότι ξεχνούν την σπουδαιότητα της ελληνικής γλώσσας, που ίσως ήταν περισσότερο εκτιμητέα από τους ξένους, για να δείξουν την διάθεσή τους για φιλοξενία. Στην ουσία αποδεικνύεται έτσι η υποκριτική δουλοπρέπεια και τίποτα περισσότερο.
- Ο Έλληνας ενδύθηκε μια μάσκα κατασκευασμένης συμπεριφοράς εμφανιζόμενος ως θερμός εραστής, ως φιγούρα μονίμως χαμογελαστή και συνεχώς υποκλινόμενη, κράχτης παχυλός για εστιατόριο παραδοσιακών εδεσμάτων που προσφέρεται να μάθει τους τουρίστες να λένε «σουβλάκι» και «τζατζίκι» πείθοντάς τους ότι αυτά είναι η νέα εικόνα της Ελλάδας.
- Αλλοίωση παραδοσιακών οικισμών από παραπήγματα που μετατρέπονται πρόχειρα σε πανδοχεία, χώρους ξενόφερτης διασκέδασης.
- Παραδοσιακές αξίες, όπως ο σεβασμός και η εξυπηρέτηση του ξένου, η αξιοπρέπεια αντικαταστάθηκαν από την αισχροκέρδεια, τη δουλοπρεπή συμπεριφορά, την απληστία.

- Ξενομανία και δουλικός – στείρος μιμητισμός που επιφέρουν εισβολή ξενόφερτων ηθών και τρόπων ζωής. Ατυχής προσπάθεια να ταιριαίνουν το παραδοσιακό με το μοντέρνο, το τοπικό και το ξενικό – ξενόφερτο, το «βλάχικο» με το μπαρόκ.
- Φθορά ηθών και εθίμων: ελευθεριότητα ηθών, εκφυλισμός αξιών.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ:

- Ανεπαρκείς υπηρεσίες, λόγω έλλειψης ποιότητας και απουσίας επαγγελματικής συνείδησης, καθιστούν πιθανή τη συρρίκνωση του τουριστικού ρεύματος και στροφή του ενδιαφέροντος των τουριστών σε άλλες περιοχές με πιο ποιοτικές υπηρεσίες.
- Εγκαταλείπονται άλλοι τομείς της οικονομίας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία ...)· θεωρώντας επαχθείς και ιδιαίτερα κοπιώδεις τις εργασίες που σχετίζονται με τον πρωτογενή αναπτυξιακό τομέα, το ενδιαφέρον στρέφεται προς τα τουριστικά επαγγέλματα, χωρίς να λαμβάνεται υπόψιν ο κορεσμός, ως προς το εργατικό δυναμικό, που μπορεί να επέλθει, καθώς και ο εποχιακός τους χαρακτήρας.
- Η οικονομία με τον τουρισμό αναπτύσσεται μονομερώς, καθώς εξαρτάται από εξωγενείς παράγοντες, απρόβλεπτους και ασταθείς (οικονομική κρίση, φυσικές καταστροφές, τρομοκρατία, διαφήμιση – δυσφήμιση, «μόδα»).
- Αυξάνεται το κόστος ζωής, γιατί ανεβαίνουν οι τιμές στα καταναλωτικά αγαθά.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ – ΕΘΝΙΚΕΣ:

- Πρόκληση φαινομένων παθογένειας: διάδοση ναρκωτικών, αύξηση εγκληματικότητας.
- Δίνεται η εντύπωση στους τουρίστες ότι επικρατεί ανομία και ελευθεριότητα στη χώρα και διαφημίζονται διαδικτυακά περιοχές που προσφέρουν τον «επίγειο παράδεισο», όπως το Φαληράκι της Ρόδου· ενώ οι κάτοικοι φαίνεται να δυσανασχετούν απ' τα έκτροπα, δεν γίνεται ουσιαστική προσπάθεια για τον περιορισμό τους, καθώς επωφελούνται οικονομικά.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο Μ. Θεοδωράκης είπε: «Η ψυχαγωγία σε βοηθάει να θυμάσαι, ενώ η διασκέδαση σε βοηθάει να ξεχνάς». Η εκτόνωση και η αποφόρτιση που επέρχεται από τη διασκέδαση μπορεί να λειτουργήσει ως το κατάλληλο έδαφος για να ψυχαγωγηθεί ο άνθρωπος και να αποκομίσει οφέλη. Ο μεγάλος σύγχρονος Έλληνας παραγωγός πολιτισμού υπονοεί ότι το ορθό ως προς την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου είναι η χρυσή τομή μεταξύ διασκέδασης και ψυχαγωγίας. Εμείς τολμούμε να «βαπτίσουμε» τη χρυσή αυτή τομή, τουρισμό. Αφού έχουμε τη δυνατότητα, ως κάτοικοι αυτού του τόπου οφείλουμε να βρούμε τη χρυσή τομή για να γίνει ο τουρισμός βασική πηγή ευημερίας για τη χώρα μας!